

Exameninstrumenten voor herziene kwalificatiedossiers en het nieuwe waarderingskader 2017

Over dekking, basis- & profieldeel en vakkennis & vaardigheden

Een publicatie van het Servicepunt examinering mbo, gevalideerd door de Inspectie van het Onderwijs en ministerie van OCW

Februari 2016

Inleiding

Met de komst van de herziene kwalificatiestructuur mbo staan scholen en examenleveranciers voor een aantal keuzes voor examinering. De herziene kwalificatiedossiers zijn anders van structuur. Ze bevatten een basis- en profieldeel en de vakkennis- en vaardigheden staan per kerntaak beschreven. Naast de kwalificatie worden ook keuzedelen ingevoerd; die vormen een nieuw onderdeel van de opleiding en de examinering. Het Servicepunt examinering mbo heeft begin 2015 een publicatie geschreven 'Herziene kwalificatiedossiers en examinering: van basis- tot keuzedeel' met daarin de uitgangspunten en hoofdlijnen van de herziene kwalificatiestructuur en wat dit betekent voor de examinering.

Daarnaast ontwikkelt de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) een nieuw waarderingskader 2017. Een conceptversie staat op de website van de inspectie. Het waarderingskader 2017 zal voor het gebied 'Examinering en diplomering' op hoofdlijnen gelijk zijn aan het huidige waarderingskader (2012), maar op meer beknopte wijze beschreven. Daarbij wordt onder andere de omschrijving van de 'dekkingseis' gewijzigd. Wat betekent deze gewijzigde dekkingseis voor de examens? En welke dekkingseis geldt wanneer voor welk type opleidingen?

In bijlage 1 ('Overzicht Standaarden examenkwaliteit mbo: welke dekkingseis geldt wanneer voor welk type opleidingen') bij deze publicatie vindt u een overzicht van de documenten waarin de standaarden staan die respectievelijk nu, volgend studiejaar 2016-2017 en vanaf 1 augustus 2017 gelden voor de opleidingen gericht op de beroepsgerichte kwalificatiestructuur en opleidingen gericht op de herziene kwalificatiestructuur.

Bij het construeren van examens komen bovenstaande twee ontwikkelingen samen: de herziene kwalificatiestructuur en het nieuwe waarderingskader. Mbo-scholen en examenleveranciers stellen hierover de volgende vragen:

- Hoe moet ik de 'dekkingseis' interpreteren bij het construeren van examens? (hoofdstuk 1)
- Hoe examineer ik de basis- en profielkerntaak als deze in het beroep tegelijkertijd plaatsvinden of een verdieping zijn op elkaar? (hoofdstuk 2)
- Hoe examineer ik vakkennis en vaardigheden als dezelfde vakkennis bij meerdere kerntaken staat beschreven? (hoofdstuk 3)

Deze publicatie bevat een uitleg over de kaders, verschillende oplossingsrichtingen en voorbeelden vanuit opleidingssectoren. De publicatie is gericht op de examens voor de herziene kwalificaties en niet specifiek gericht op de keuzedelen. De inspectie en het Ministerie van OCW hebben deze publicatie gevalideerd.

1. Dekking van het kwalificatiedossier

In het huidige toezichtkader staat de volgende dekkingseis opgenomen voor opleidingen gericht op de beroepsgerichte kwalificatiestructuur: *de kwalificatie-eisen zijn opgenomen in de examens, **waarbij meer dan driekwart van de werkprocessen per kerntaak – de essentie van het beroep inbegrepen – wordt geëxamineerd.** Hierbij zijn de inhoud en de toetsvorm zodanig afgestemd op de vereisten dat kennis, vaardigheden en houding in een goede balans passend worden beoordeeld.*

Met ingang van 1 augustus 2016 zal voor opleidingen gericht op de herziene kwalificatiestructuur gelden: **het exameninstrumentarium dekt de kwalificatie-eisen van het bijbehorende kwalificatie-dossier & de keuzedeel-eisen van de keuzedelen van de opleiding van de betreffende examenkandidaat.** Het instrumentarium maakt een evenwichtige beoordeling mogelijk en de examenvorm is afgestemd op de exameninhoud. Om dit formeel te regelen komt er per 1 augustus 2016 een wijzigingsregeling. In bijlage 1 'Overzicht Standaarden examenkwaliteit mbo: welke dekkingseis geldt wanneer voor welk type opleidingen' vindt u een uitgebreid overzicht.

Wat betekent de gewijzigde dekkingseis voor de examens op basis van de herziene kwalificatiedossiers? Wat wordt er verstaan onder 'dekt de eisen?'. Hieronder staan mogelijkheden voor het ontwikkelen van goede/dekkende examens op basis van de herziene kwalificatiedossiers.

1.1 Uitgangspunt: het beroep examineren

Met **dekking** van de kwalificatie wordt bedoeld dat u altijd de **essentie van het beroep** examineert. Hoeveel procent dit is, is niet van belang. Het gaat erom dat u de vakkennis, vaardigheden en het gedrag, die nodig zijn voor het uitvoeren van het beroep als beginnend beroepsbeoefenaar, in een goede balans examineert. Daarbij zijn de kwalificatie-eisen zoals beschreven in het kwalificatiedossier bepalend.

U mag in het examen voor de kwalificatie *niet méér* examineren dan in de kwalificatie beschreven staat. Voor het examineren van de kwalificatie maakt u een relevante, representatieve keuze op basis van de inhoud van het beroep:

- Een **relevante** keuze betekent dat u examineert wat belangrijk is voor het uitoefenen van het beroep als beginnend beroepsbeoefenaar.
- Een **representatieve** keuze betekent dat het examen een juiste indicatie geeft van het (toekomstige) beroep wat betreft niveau, inhoud en complexiteit.

Het gaat er dus niet om dat u alle handelingen - die een beginnend beroepsbeoefenaar voor het beroep moet uitvoeren - examineert, maar altijd de essentie van het beroep. Wat de essentie van het beroep is, bepalen het bedrijfsleven en het onderwijsveld gezamenlijk. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het examenprofiel en van sectorale samenwerking tussen mbo-scholen, examenleveranciers en het bedrijfsleven. U maakt gezamenlijk een verantwoorde keuze. De essentie van het beroep kan sterk verschillen per kwalificatie.

Een vergelijking met een rijexamen.

Voorbeeld: rijexamen

Bij een rijexamen is het kunnen 'rijden met de auto in het verkeer' het essentiële gedeelte. Een examenkandidaat moet de auto bedienen en besturen, de verkeersregels toepassen en veilig rijden. Om de essentie goed te examineren bestaat het rijexamen uit een voorwaardelijk theorie-examen en een praktijkexamen. In het praktijkexamen zijn de context en een aantal handelingen variabel. Wanneer u in een grote stad rijexamen aflegt, heeft u met andere verkeerssituaties te maken dan wanneer het rijexamen in een klein dorp plaatsvindt. De snelweg is een andere situatie dan een plattelandsweg. Ook het moment van de dag is bepalend voor de verkeerdrukke en daarmee de context van het examen.

Het praktijkexamen kent een aantal variabele handelingen zoals 'bochtje achteruit', 'hellingproef' en 'keren op de weg'. Een rijexamenkandidaat moet twee speciale verrichtingen uitvoeren. In het praktijkexamen komen afhankelijk van de situatie een aantal verkeersregels aan bod. Om de kennis van verkeersregels goed te borgen, is het voorwaardelijk theorie-examen ook onderdeel van het rijexamen. Daarin wordt een steekproef van de benodigde verkeerskennis geëxamineerd. Daarin zitten bijvoorbeeld altijd vragen over voorrangsregels en verkeersborden in. Op deze manier wordt het essentiële gedeelte van het autorijden geëxamineerd.

1.2. Uitvoerbaarheid beroepsgerichte examinering

Naast de kwalificatie-eisen uit het kwalificatiedossier en de essentie van het beroep is ook de uitvoerbaarheid van invloed op de keuzes die u maakt bij het construeren van een examen. Er zijn verschillende situaties waarin het examineren van de gehele kwalificatie niet haalbaar is. Op welke manier gaat u daarmee om?

De uitvoerbaarheid van het examineren van de gehele kwalificatie verschilt per type kwalificatie en beroep. Dit kan te maken hebben met de volgende twee punten:

1. de **inhoud** van een kwalificatie;
2. de **context** van de kwalificatie.

Hieronder zijn de twee oorzaken verder uitgewerkt en lichten wij die toe aan de hand van voorbeelden van keuzes die u kunt maken.

1.2.1. De inhoud van een kwalificatie

Een kwalificatiedossier beschrijft per kwalificatie wat een beginnend beroepsbeoefenaar moet kennen en kunnen. Deze kwalificatie-eisen zijn de basis voor de examinering. Hoe geeft u dekkende examinering vorm als u tegen de volgende punten aanloopt?

- Het **aantal** handelingen of de vakkennis/vaardigheden in de kwalificatie is te omvangrijk, waardoor het te kostbaar of te tijdrovend is om alles te examineren.
- Handelingen zijn **afhankelijk** van een bepaalde situatie of het gedrag van anderen. U kunt dat van tevoren niet plannen of organiseren.
- Handelingen zijn te persoonlijk of brengen een (bedrijfs)risico of **afbreukrisico** met zich mee.

Hiervoor zijn er de volgende oplossingsrichtingen.

a. Benoem het cruciale gedeelte en maak een verplichte keuze uit de overige, variabele examenonderdelen.

In de kwalificatie Schoonheidsspecialist staat een aantal omvangrijke (be)handelingen. Om het examen uitvoerbaar te houden, bestaat de proeve van bekwaamheid 'Gezichtsbehandeling uitvoeren' uit een aantal verplichte onderdelen en een beperkt aantal keuzeonderdelen. De kern van het examen is dat een student een complete schoonheidsbehandeling uitvoert zoals aangeboden in schoonheidssalons. Deze behandeling moet hij/zij in een aanvaardbaar tijdsbestek, goed en hygiënisch uitvoeren. Daarnaast zijn er keuzeonderdelen in het examen die bepaald worden door de situatie waarin de examenkandidaat functioneert. Zo moet een examenkandidaat een verplichte keuze maken voor een (be)handeling die past bij het huidtype van hun model. Hierbij kan de examenkandidaat kiezen uit een aantal vergelijkbare (be)handelingen, waarbij minimaal één apparaat gebruikt wordt. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn:

- de examenonderdelen waaruit de examenkandidaat kan kiezen zijn gelijkwaardig;
- de examenkandidaat weet van te voren niet welk keuze-examenonderdeel hij/zij moet doen.

b. Bereid de student op alle onderdelen voor en trek een steekproef voor het examen.

In de kwalificatie Juridisch-administratief dienstverlener is veel vakkennis opgenomen bij de kerntaken. Alles integreren in het praktijkexamen is onmogelijk. Daarom is ervoor gekozen om naast praktijkexamens aparte kennisexamens te ontwikkelen. Als u alle kennisitems moet examineren, is de duur van het examen te lang en niet te organiseren. Daarom wordt er per examen een representatieve steekproef getrokken uit alle kennisitems. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn:

- De totale kennisitembank dekt alle benoemde kennis;
- De examenkandidaat weet van tevoren niet welke items hij/zij bij het examen krijgt.

c. Kies voor simulatie als examinering in de beroepspraktijk leidt tot afbreukrisico voor een organisatie.

In de kwalificatie Adviseur bancaire diensten staat dat de student gesprekken moet voeren met klanten over het verkrijgen van een krediet. Voor een bank, verzekeraar of financieel intermediair is het afbreukrisico om een student deze gesprekken te laten voeren te groot. Daarom is simulatie als examenvorm hier een goede oplossing. Uitgangspunt bij een simulatie is de beroepspraktijk, zodat u zoveel mogelijk authenticiteit creëert.

d. Maak een keuze uit vergelijkbare handelingen.

In de kwalificatie Aankomend medewerker grondoptreden staat het werkproces "*richt checkpoints, roadblocks, basewachten en posten in*". In de examinering is voor één van deze situaties gekozen en niet alle situaties. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn:

- de taken waaruit gekozen wordt, zijn vergelijkbaar;
- de taak is willekeurig geselecteerd;
- de examenkandidaat weet van te voren niet welke taak wordt geëxamineerd.

e. Kies voor een vergelijkbare kleinere eenheid.

In de kwalificatie Vestigingsmanager groothandel staat omschreven dat de student het vestigingsplan moet uitvoeren en daarbij een volledige evaluatie uit moet voeren. Het is in de praktijk niet haalbaar deze volledige cyclus te examineren. Daarom is ervoor gekozen om over een kleinere eenheid een pdca-cyclus te laten uitvoeren. Belangrijk hierbij is dat u de juiste complexiteit en het juiste niveau examineert. Ook in de kwalificatie Financieel-administratief medewerker staat dat de student meerdere malen contact moet opnemen met de klant en opdrachtgever. Dit is niet te organiseren, omdat dit te veel vraagt van een bedrijf en de school. Er is voor gekozen om één contactmoment met de klant te examineren. Op deze manier examineert u de vaardigheden en houding die daarvoor nodig zijn.

f. Maak een bewuste keuze tussen een authentieke examensituatie en simulatie.

Binnen de kwalificatie Verkoper is 'Kassa' een lastig onderdeel om te examineren, omdat dit bij elke winkel(keten) verschilt en de beroepspraktijk vaak ook gelijktijdig andere vaardigheden vereist (klantcontact). Een oplossingsmogelijkheid is om te kiezen voor simulatie waarbij iedere examenkandidaat dezelfde examenvorm heeft.

1.2.2. De beroepscontext van de kwalificatie

Bij de herziening van de kwalificatiestructuur is een aantal kwalificaties samengevoegd. Dit heeft in sommige gevallen tot gevolg dat er voor één kwalificatie een brede beroepscontext geldt. De kwalificatie leidt op voor één beroep dat in verschillende beroepscontexten wordt uitgevoerd. Of één kwalificatie leidt op voor meerdere beroepen. Wat betekent dit voor de examinering in de volgende situaties:

- Werkprocessen zijn niet in alle beroepscontexten uitvoerbaar.
- De omschrijvingen zijn niet herkenbaar voor één van de beroepscontexten.
- Examineren in alle beroepscontexten is niet haalbaar en betaalbaar.

Hieronder illustreren we een aantal keuzes die u kunt maken om te voldoen aan een valide dekking van de kwalificatie.

a. Examineer in één van de beroepscontexten van een kwalificatie

De kwalificatie Secretaresse (in het kwalificatiedossier Secretariële beroepen) is een brede kwalificatie, gericht op veel verschillende organisaties: groot, klein, profit, non-profit. In het examen maakt u gebruik van een passende beroepscontext waarin de examenkandidaat het examen aflegt.

Ook de kwalificaties in het kwalificatiedossier Middenkader engineering zijn brede kwalificaties die opleiden voor een breed vakgebied: metaal, elektrotechniek, installatietechniek, machinebouw en mechatronica. In de examinering maakt u gebruik van één van de vier beroepscontexten. In het onderwijs kunnen meerdere contexten aan de orde komen. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn:

- U examineert alle werkprocessen en overige kwalificatie-eisen;
- Het examen is ongeacht de beroepscontext representatief voor het beroep wat betreft niveau, inhoud en complexiteit, zodat de examens vergelijkbaar zijn voor de studenten in verschillende contexten;
- Bij examinering staat het examineren van de handelingen centraal, niet de context.

b. Maak een vertaalslag naar specifieke beroepscontext.

De kwalificatie Technisch leidinggevende is een brede kwalificatie die opleidt voor de metaal-, elektro- of installatietechniek maar ook voor de mobiliteitsbranche. De werkprocessen zijn wel direct herkenbaar voor de bedrijven in de metaal-, elektro- of installatietechniek, maar niet altijd voor de mobiliteitsbranche. Daardoor is de vertaalslag van kwalificatiedossier naar reële beroepspraktijk lastig. Maak deze vertaalslag in afstemming met het onderwijs en bedrijfsleven en kies voor vergelijkbare handelingen. In de mobiliteitsbranche zoekt men bijvoorbeeld naar passende taken en handelingen voor het uitvoeren van projectmanagement voor de werkplaats chef. U examineert gelijkwaardige handelingen die u onderbouwt in een verantwoordingsdocument.

c. Kies per organisatie welke werkprocessen u daar examineert.

Binnen bijvoorbeeld de sector Zorg en welzijn zijn niet alle werkprocessen in alle organisaties uit te voeren. Niet ieder (leer)bedrijf is een geschikte plek voor de examinering van alle werkprocessen van een kwalificatie. U kiest welke werkprocessen u waar goed kunt examineren. Zo kan er sprake zijn van meerdere examenmomenten in verschillende organisaties, waarbij de examenopdrachten passen bij de beroepscontext. U examineert dan toch alle werkprocessen.

1.3. Verantwoorde keuze voor examinering

Dekkend examineren betekent dus feitelijk dat:

1. het examen aansluit bij de eisen van de kwalificatie (niveau, inhoud en complexiteit van de beroepscontext);
2. u een relevante en representatieve keuze maakt om de essentie van het beroep te examineren (inhoud);
3. u ervoor kunt kiezen om een deel van de kwalificatie steekproefsgewijs te examineren (inhoud), onder voorwaarde dat deze variabele onderdelen gelijkwaardig zijn en de kandidaat voorafgaand aan het examen geen inzage heeft in wat de selectie bij de steekproef zal zijn. De keuze voor een variabel onderdeel kan tot stand komen door bijvoorbeeld loting of kan worden bepaald door het bedrijf en/of de situatie (uitvoerbaarheid).

Wanneer u keuzes maakt bij examinering, is het van belang dat dit een **verantwoorde keuze** is. Welke (combinatie van) werkprocessen met onderliggende kennis en vaardigheden examineert u? En welke niet? En waarom niet? Hierbij gaat het dus over wat essentieel is voor het uitvoeren van het beroep en het afgeven van een waardevol diploma en wat niet. Voor de essentiële onderdelen kiest u een passende, uitvoerbare oplossing. Als een onderdeel moeilijk te examineren is of niet te examineren in de beroepspraktijk, kiest u voor een vergelijkbare handeling die zo goed mogelijk aansluit bij de reële beroepspraktijk. Het is belangrijk dat het onderwijs en bedrijfsleven samen een verantwoorde keuze maken voor de inhoud van een examen. Vanzelfsprekend is toets- en vakdeskundigheid hierbij essentieel.

2. Examineren basis- en profieldeel

De herziene kwalificaties bestaan uit een basisdeel en een profieldeel. Hiermee zijn kerntaken en werkprocessen op een nieuwe manier geclusterd.

In het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB blijft het volgende staan: "Er moet een oordeel per kerntaak herleidbaar zijn".

Een kerntaak is opgebouwd uit werkprocessen. Als een kerntaak een afgebakende eenheid is, dan kunt u een examen per kerntaak ontwikkelen en daarmee makkelijk een oordeel per kerntaak geven. Bij sommige kwalificaties loopt de uitvoering van kerntaken en werkprocessen in een beroepscontext **niet synchroon** met de nieuwe clustering van werkprocessen in kerntaken. Kerntaken die in de beroepspraktijk gelijktijdig plaatsvinden, staan bijvoorbeeld vermeld in zowel de basis- als profielkerntaak. Daarnaast komt het ook voor dat een profielkerntaak een verdieping is op de basiskerntaak.

Hoe geeft u een oordeel per kerntaak als de uitvoering van kerntaken of werkprocessen in de beroepspraktijk 'door elkaar heen' loopt?

Bij het vormgeven van de examinering kiest u voor **exameneenheden die aansluiten bij de uitvoering van het beroep**. Een examenopdracht kan een deel van een kerntaak omvatten of verschillende werkprocessen van verschillende kerntaken. In de examenmatrijs verantwoordt u welke werkprocessen u in de examenopdracht beoordeelt en in het beoordelingsmodel op welke manier een oordeel per kerntaak tot stand komt.

Als u het beroep als uitgangspunt neemt, kan dit ook betekenen dat u de basis- en profielkerntaak in één praktijkexamen opneemt. Dan 'kleurt u de basiskerntaak in' met de context van het profiel.

Voorbeeld: Bij het kwalificatiedossier Entree is de basiskerntaak: 'Werkt als assistent in een arbeidsorganisatie'. Dit kan in elke beroepscontext plaatsvinden. Het gekozen profiel concretiseert deze werkzaamheden verder. Daarnaast is er een profielkerntaak. Voor Assistent Logistiek is dat 'Assisteert bij het verwerken van de goederenstroom'. De basis- en profielkerntaak vinden gelijktijdig plaats in de beroepspraktijk. In één examen beoordeelt u beide kerntaken.

In het beoordelingsmodel en de examenmatrijs geeft u aan welke onderdelen van het examen voor welke kerntaak meetellen. Op die manier komt u tot een oordeel per kerntaak.

Let op! Als u vanuit de beoordeling van een examen een oordeel per kerntaak moet destilleren, dan kunt u daarin makkelijk fouten maken. Pas uw processen en systemen zo aan dat u makkelijk en zorgvuldig kunt bijhouden wanneer het oordeel per kerntaak gedestilleerd kan worden. Daarnaast mag het resultaat van kerntaak 1 geen invloed hebben op het resultaat van kerntaak 2.

Kort samengevat: in het examen moeten alle kerntaken uit het basis- en profieldeel terugkomen. De wijze waarop je clusters maakt in examens is de verantwoordelijkheid van de school. Voorwaarde daarbij is dat er uiteindelijk een oordeel per kerntaak herleidbaar is.

3. Examineren van vakkennis en vaardigheid

In de herziene kwalificatiedossiers staan vakkennis en vaardigheden beschreven per kerntaak in plaats van per werkproces zoals bij de bestaande kwalificatiedossiers. Wat betekent dit voor examinering?

Op basis van uw visie op onderwijs en examinering en het beroep waarvoor u examineert, bepaalt u op welke manier u kennis en vaardigheden opneemt in de examinering.

U kiest voor één van de twee mogelijkheden:

1. U examineert kennis en vaardigheden geïntegreerd in het praktijkexamen.
2. U ontwikkelt een apart kennis- en/of vaardigheidsexamen.

Als het beroep een grote theoretische component heeft, kan dit tot een andere keuze leiden, dan wanneer het een zeer praktisch beroep is. Een voorbeeld van beroepen met een grote theoretische component zijn bijvoorbeeld de niveau 4-beroepen in de zorg. Hiervoor is veel medische kennis vereist. Bij secretariële beroepen is veel taalkennis vereist. Het niveau van de opleiding kan soms bepalend zijn in de keuze. Denk hierbij aan kennis die een kapper op niveau 2 nodig heeft ten opzichte van de salonmanager op niveau 4.

Hoe neemt u vakkennis en vaardigheden op in het examenplan?

Een apart kennis- en/of vaardigheidsexamen kunt u op twee manieren opnemen in het examenplan:

- a) als exameneenheid in de kerntaak. Het weegt mee in het oordeel per kerntaak;
- b) als voorwaardelijk examen ¹.

---

¹ Als u vakkennis en vaardigheid opneemt in het onderwijs, dan spreken we over een voorwaardelijke toets. Meer uitleg staat in de publicatie [Voorwaardelijke toetsing & examinering – Servicepunt – 1 april 2014](#)

Als u kiest voor optie a. dan is het examen een onderdeel van de examinering van de kerntaak. Dat betekent dat u in het examenplan de weging tussen het kennis-/vaardigheidsexamen en het praktijkexamen vastlegt. Hiervoor geldt de volgende richtlijn: De weging tussen theorie en praktijk moet aansluiten bij het beroep. Hoe essentieel is kennis/vaardigheid in het beroep?

Als u kiest voor een voorwaardelijk examen (optie b.), dan telt dit examen niet mee in het oordeel per kerntaak. U stelt het (voldoende) resultaat als voorwaarde voor deelname aan het (praktijk)examen. Het resultaat van het voorwaardelijk examen telt mee in de slaag-zakbeslissing en u kunt het eventueel separaat op de resultatenlijst vermelden.

Hoe gaat u om met vakkennis en vaardigheden die bij meerdere kerntaken genoemd worden?

Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

- a) de kennis-/vaardigheidscomponent laat u bij alle kerntaken meewegen in het eindoordeel per kerntaak.
- b) u kiest de kerntaak waar deze vakkennis en vaardigheid cruciaal zijn en laat hem daar meetellen in het eindoordeel per kerntaak.

Dit kunt u vormgeven door de vakkennis en vaardigheden te integreren in het praktijkexamen of door het apart examineren van vakkennis/vaardigheden. Het is voldoende om kennis of vaardigheden die meerdere malen genoemd staan één keer te examineren.

Examineren van beroepsgerichte moderne vreemde talen

In de herziene dossiers staan de beroepsgerichte moderne vreemde talen opgenomen bij vakkennis en vaardigheden per kerntaak. Soms staan ze ook beschreven in het werkproces. Als de beroepsgerichte eisen beschreven staan bij vakkennis en vaardigheden, gelden daarvoor dezelfde regels als bij andere vakkennis en vaardigheden. Er blijft gelden: wanneer dezelfde beroepsgerichte taaleisen bij meerdere kerntaken voorkomen, mag u deze eisen bij één kerntaak examineren als deze representatief is voor de andere kerntaken. Als de student de vaardigheid beheerst bij die ene kerntaak, mag in principe de beheersing ervan verondersteld worden bij de andere kerntaken. De keuze voor de manier van examineren verantwoordt u op basis van de essentie van het beroep en de kwalificatie-eisen in het kwalificatiedossier.

4. De kern: verantwoord kiezen

De vormgeving van examens voor de opleidingen gericht op de herziene kwalificatiedossiers vraagt om het maken van verantwoorde keuzes. Neem daarbij het beroep als uitgangspunt. Ontwikkel exameneenheden voor de kwalificatie die uiteindelijk leiden tot een oordeel per kerntaak. En geef vakkennis en vaardigheden een passende plek in de examenmix.

Bijlage 1

Overzicht Standaarden examenkwaliteit mbo: welke dekkingseis geldt wanneer voor welk type opleidingen?

Wanneer?	Welke regeling?	Welk toezichtkader?	Welke dekkingseis?
NU	Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2012	Toezichtkader BVE 2012 + Addendum 2015	Opleidingen gericht op de beroepsgerichte kwalificatiestructuur: de kwalificatie-eisen zijn opgenomen in de examens, waarbij meer dan driekwart van de werkprocessen per kerntaak – de essentie van het beroep inbegrepen – wordt geëxamineerd. Hierbij zijn de inhoud en de toetsvorm zodanig afgestemd op de vereisten dat kennis, vaardigheden en houding in een goede balans passend worden beoordeeld.
2016-2017	Wijzigingsregeling	Toezichtkader BVE 2012 + Addendum 2016-2017	Opleidingen gericht op de beroepsgerichte kwalificatiestructuur: de kwalificatie-eisen zijn opgenomen in de examens, waarbij meer dan driekwart van de werkprocessen per kerntaak – de essentie van het beroep inbegrepen – wordt geëxamineerd. Hierbij zijn de inhoud en de toetsvorm zodanig afgestemd op de vereisten dat kennis, vaardigheden en houding in een goede balans passend worden beoordeeld. Opleidingen gericht op de herziene kwalificatiestructuur: het exameninstrumentarium dekt de kwalificatie-eisen van het bijbehorende kwalificatie-dossier & de keuzedeeleisen van de keuzedelen van de opleiding van de betreffende examenkandidaat. Het instrumentarium maakt een evenwichtige beoordeling mogelijk en de examenvorm is afgestemd op de exameninhoud.
Vanaf 1-8-2017	Regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2017	Onderzoekskader IvO 2017 voor het toezicht op het mbo (in ontwikkeling)	(naar verwachting) Alle opleidingen²: het exameninstrumentarium dekt de kwalificatie-eisen van het bijbehorende kwalificatie-dossier & - voor opleidingen gericht op de herziene kwalificatiestructuur - de keuzedeeleisen van de keuzedelen van de opleiding van de betreffende examenkandidaat. Het instrumentarium maakt een evenwichtige beoordeling mogelijk en de examenvorm is afgestemd op de exameninhoud.

² De definitieve tekst zal gepubliceerd worden in het Onderzoekskader IvO 2017. Deze vindt u op de [website van het Onderwijsinspectie](#).